

Suvestinė redakcija nuo 2018-10-27 iki 2019-06-10

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. [35-1249](#), i. k. 1082250ISAK000V-169

Nauja redakcija nuo 2018-10-27:

Nr. [V-1161](#), 2018-10-22, paskelbta TAR 2018-10-26, i. k. 2018-16690

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 68:2018 „MEDICINOS BIOLOGAS“
PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 3 punktu:

1. T v i r t i n u Lietuvos medicinos normą MN 68:2018 „Medicinos biologas“ (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad 2020 m. sausio 1 d. įsigalioja tokia šiuo įsakymu patvirtintos Lietuvos medicinos normos MN 68:2018 „Medicinos biologas“ 4 punkto redakcija:
„4. Teisę verstis medicinos biologo praktika turi asmuo, įgijęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją ir turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią licenciją verstis medicinos biologo praktika“.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RIMVYDAS TURČINSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d.
įsakymu Nr. V-169
(Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro 2018 m. spalio 22 d.
įsakymo Nr. V-1161 redakcija)

LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 68:2018 „MEDICINOS BIOLOGAS“

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos medicinos norma MN 68:2018 „Medicinos biologas“ (toliau – Lietuvos medicinos norma) privaloma medicinos biologams, dirbantiems Lietuvos Respublikoje, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

2. Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Bioinformatika** – biologinės srities duomenų valdymas, analizė bei gyvoje ląstelėje vykstančių procesų modeliavimas, panaudojant taikomosios matematikos, informatikos, statistikos ir kompiuterių mokslo žinias.

2.2. **Medicinos biologas** – asmens sveikatos priežiūros specialistas, įgijęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją.

2.3. **Medicinos biologo praktika** – teisės aktų reglamentuojama medicinos biologo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją vykdoma asmens sveikatos priežiūra, apimanti laboratorinių tyrimų atlikimą, gautų tyrimų rezultatų metodologinį interpretavimą ir patvirtinimą.

2.4. Kitos Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos kituose asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

3. Medicinos biologo profesinę kvalifikaciją įgyjama universitete baigus medicinos biologijos magistrantūros studijų programą. Užsienyje įgyta medicinos biologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nustatyta tvarka.

4. Teisę verstis medicinos biologo praktika turi asmuo, įgijęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją.

5. Medicinos biologo profesinę kvalifikaciją įgijusiais taip pat laikomi asmenys:

5.1. iki 1990 m. kovo 11 d. universitete baigę vientisąsias biologijos, biochemijos, biofizikos, chemijos, sanitarijos, epidemiologijos ir higienos ar veterinarijos studijas ir universitete papildomai išklaušę ne trumpesnę kaip trijų mėnesių trukmės laboratorinės medicinos mokymo programą „Klinikinė laboratorinė diagnostika“ arba „Bakteriologija“ ar ne trumpesnę kaip trijų mėnesių trukmės specializaciją „Klinikinė laboratorinė diagnostika“ arba aukštosiose mokyklose išklaušę kelių dalių, ne trumpesnių kaip 72 val. trukmės, laboratorinės medicinos mokymo programas, kurių bendra trukmė ne mažesnė kaip trys mėnesiai, arba universitete baigę 5,5 metų (11 semestrų) trukmės vientisąsias biologijos studijas;

5.2. nuo 1990 m. kovo 11 d. universitete baigę vientisąsias arba magistrantūros biologijos, molekulinės biologijos, biochemijos, biofizikos, chemijos, mikrobiologijos, sanitarijos, epidemiologijos ir higienos ar veterinarijos studijas ir papildomai universitete išklaušę ne trumpesnę kaip trijų mėnesių trukmės laboratorinės medicinos mokymo programą „Klinikinė laboratorinė diagnostika“ arba „Bakteriologija“ ar ne trumpesnius kaip trijų

mėnesių trukmės specializacijos kursus „Klinikinė laboratorinė diagnostika“ arba aukštesiose mokyklose išklaušę kelių dalių, ne trumpesnių kaip 72 val. trukmės, laboratorinės medicinos mokymo programas, kurių bendra trukmė ne mažesnė kaip trys mėnesiai;

5.3. universitete baigę vientisąsias arba magistrantūros biologijos, molekulinės biologijos, biochemijos, biofizikos, chemijos, mikrobiologijos, sanitarijos, epidemiologijos ir higienos ar veterinarijos studijas ir nuo 1990 m. kovo 11 d. užsienio valstybių aukštesiose mokyklose arba asmens sveikatos priežiūros įstaigose išklaušę laboratorinės medicinos mokymo programas ar specializacijos kursus, jeigu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija patvirtina, kad nurodyti mokymai atitinka tuo laikotarpiu vykdytus mokymus Lietuvoje, ir turintys tai patvirtinančius dokumentus;

5.4. nuo 1990 m. kovo 11 d. universitete baigę biologijos, molekulinės biologijos, mikrobiologijos ar biochemijos magistrantūros studijas, turintys ne trumpesnę kaip trejų metų medicinos biologo arba medicinos mikrobiologo nepertraukiamo darbo patirtį per paskutinių penkerių metų laikotarpį, per pastaruosius ketverius metus išklaušę ne mažiau kaip 100 val. specializuoto profesinio kvalifikacijos tobulinimo programų, ir turintys tai patvirtinančius dokumentus.

6. Medicinos biologas verčiasi medicinos biologo praktika Lietuvoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti laboratorinės diagnostikos ir kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurių teikimo reikalavimuose numatyta, kad šias paslaugas turi teisę teikti ir medicinos biologas.

7. Medicinos biologas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiais specialistais.

8. Medicinos biologas vadovaujasi asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, Lietuvos medicinos norma, Lietuvos standartu LST EN ISO 15189 „Medicinos laboratorijos. Kokybės ir kompetencijos reikalavimai“; įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

II SKYRIUS TEISĖS

9. Medicinos biologas turi teisę:

9.1. verstis medicinos biologo praktika Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, nustatyta tvarka;

9.2. gauti darbui būtiną informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei fizinių ir juridinių asmenų;

9.3. specializuotis pasirinktose laboratorinės diagnostikos srityse;

9.4. konsultuoti tyrimų užsakovus ir sveikatos priežiūros specialistus dėl laboratorinių tyrimų pasirinkimo, įskaitant reikalingą mėginio tipą, klinikines indikacijas ir tyrimo procedūrų apribojimus bei tyrimų užsakymų dažnumą, mokslo ir logistikos klausimais, teikti profesionalią nuomonę dėl tyrimų rezultatų;

9.5. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja medicinos biologo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar medicinos biologo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama pirmoji medicinos pagalba;

9.6. dalyvauti mokslo tiriamojame ir pedagoginėje veikloje, taip pat kuriant ir diegiant naujas sveikatos priežiūros technologijas;

9.7. būti Lietuvos ir (ar) tarptautinių laboratorinės medicinos specialistus vienijančių organizacijų, asociacijų nariu, dalyvauti jų veikloje;

9.8. teikti siūlymus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, sveikatos priežiūros įstaigų administracijai laboratorinės diagnostikos optimizavimo klausimais;

9.9. turėti saugias darbo sąlygas.

10. Medicinos biologas turi ir kitų teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką.

III SKYRIUS PAREIGOS

11. Medicinos biologas privalo:

11.1. teikti pirmąją medicinos pagalbą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.2. pagal savo kompetenciją, nustatytą Lietuvos medicinos normoje, ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje dirba, licenciją kvalifikuotai vykdyti (atlikti) laboratorinius tyrimus, juos interpretuoti ir patvirtinti tyrimų rezultatus, atsižvelgdamas į naujausią mokslinę literatūrą bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

11.3. nepriskirtais medicinos biologo kompetencijai atvejais rekomenduoti pacientui kreiptis į atitinkamos srities asmens sveikatos priežiūros specialistą;

11.4. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymo Nr. V-1 „Dėl Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

11.5. taikyti Lietuvos Respublikoje tik mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus, saugius darbo metodus, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas tyrimų procedūras, ligų diagnostikos metodus bei technologijas, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

11.6. perduoti laboratorinių tyrimų rezultatus ir jų interpretacijas tyrimo užsakovui;

11.7. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis. Užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone (prietaisu) pateikiama informacija;

11.8. bendradarbiauti su asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

11.9. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

11.10. laikytis profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;

11.11. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

11.12. tvarkyti medicinos biologo praktikos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.13. paaiškinti medicinos biologo praktikos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

11.14. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

IV SKYRIUS KOMPETENCIJA

12. Medicinos biologo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas bei nuolat tobulindamasis, atsižvelgdamas į nuolatinę mokslo ir praktikos pažangą.

13. Medicinos biologas turi žinoti:

13.1. dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus;

13.2. medicinos statistikos pagrindus;

- 13.3. sveikatos draudimo pagrindus;
- 13.4. sveikatos teisės pagrindus;
- 13.5. naudojimosi informacinėmis ir ryšio technologijomis būdus ir mokėti jais naudotis.
- 14. Medicinos biologas turi išmanyti:
 - 14.1. biomedicinos mokslų (fiziologijos, genetikos ir kt.) principus, metodus ir naujoves;
 - 14.2. laboratorinės medicinos mokslo pagrindus;
 - 14.3. biostatistikos bei bioinformatikos pagrindus;
 - 14.4. bioetikos reikalavimus;
 - 14.5. kenksmingus sveikatai ir galinčius sukelti jos sutrikimus veiksniai, jų žalą ir rizikingą sveikatai elgesį mažinančias priemones bei galimus būdus žalai išvengti;
 - 14.6. įvairių veiksnių, diagnostinių procedūrų ir vaistinių preparatų veikimo principus, jų įtaką laboratorinių tyrimų rezultatams;
 - 14.7. laboratorijos vadybos ir kokybės užtikrinimo principus;
 - 14.8. procesų prieš tyrimus ir procesų po tyrimų įtaką laboratorinių tyrimų rezultatams ir kokybei;
 - 14.9. patologijos priežastis, jų ląstelinius, biocheminius, imunologinius mechanizmus, klinikinius požymius ir laboratorinių tyrimų indikacijas, laboratorinių tyrimų klinikinę vertę, jų pokyčius įvairių ligų atveju, laboratorinės diagnostikos ir diferencinės diagnostikos principus;
 - 14.10. šiuolaikinius laboratorinių tyrimų metodus, jų indikacijas, taikymo galimybes, privalumus ir trūkumus.
- 15. Medicinos biologas turi gebėti:
 - 15.1. organizuoti ir planuoti savo veiklą, veikti savarankiškai, bendradarbiauti ir dirbti komandoje su kitais sveikatos priežiūros specialistais, spręsti problemas ir priimti sprendimus pagal savo kompetenciją;
 - 15.2. kurti, diegti, prižiūrėti, gerinti laboratorijos kokybės vadybos sistemą;
 - 15.3. parinkti, įdiegti ir naudoti laboratorinių tyrimų metodus ir *in vitro* diagnostikos medicinos priemones (prietaisus);
 - 15.4. analizuoti atliekamų laboratorinių tyrimų ekonominį pagrindumą;
 - 15.5. organizuoti ir atlikti laboratorinių tyrimų vidaus kokybės kontrolę, vertinti ir tvirtinti jos rezultatus, nustatyti neatitiktis, taikyti korekcinius ir prevencinius veiksmus;
 - 15.6. organizuoti dalyvavimą tarplaboratorinių palyginimų programose, atlikti jų tyrimus ir vertinti rezultatus;
 - 15.7. kvalifikuotai atlikti laboratorinius tyrimus, juos interpretuoti ir patvirtinti gautų tyrimų rezultatus;
 - 15.8. pildyti laboratorijos veiklos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 15.9. konsultuoti tyrimus užsakiusius specialistus, parenkant konkrečioje situacijoje tinkamiausius laboratorinius tyrimus, siekiant, kad tyrimai būtų atlikti laiku ir interpretuoti teisingai;
 - 15.10. informuoti asmenis, kaip tinkamai pasirengti laboratoriniam tyrimui.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1161](#), 2018-10-22, paskelbta TAR 2018-10-26, i. k. 2018-16690

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d. Nr. V-169 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 68:2008" Medicinos biologas.Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė" patvirtinimo"pakeitimo

